

PÍŠEM, PÍŠEŠ, PÍŠEME...

6. ročník literárnej súťaže žiakov ZŠ
Trenčianskeho kraja

Zborník ocenených literárnych prác

OBSAH

Úvodné slovo poroty a organizátora (Milan Húževka, Ján Maršálek)	3
(Darina Ďurkechová)	4
Zoznam ocenených autorov literárnych prác (I. kategória)	5
Zoznam ocenených autorov literárnych prác (II. kategória)	6
Výber z ocenených literárnych prác – POÉZIA (kategória mladší žiaci)	7
Výber z ocenených literárnych prác – PRÓZA (kategória mladší žiaci)	15
Výber z ocenených literárnych prác – POÉZIA (kategória starší žiaci)	17
Výber z ocenených literárnych prác – PRÓZA (kategória starší žiaci)	30

Vážení čitatelia a priaznivci literárnej tvorby mladých autorov!

Podobne ako v prvom, druhom, treťom... ročníku literárnej súťaže žiakov základných škôl Trenčianskeho okresu – PÍSEM, PÍŠEŠ, PÍŠEME... – ukázalo sa i v šiestom, že naša školská mládež pociťuje potrebu vyjadriť svoje intímne pocity a zážitky formou základných literárnych žánrov, poéziou a prózou. Svedčí o tom bohatá znáška súťažných prác, ktoré sa na stoloch Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne sústredila. Túto skutočnosť som zobral na vedomie s tichým, ale úprimným potešením. Lebo svedčí o tom, že vzťah našich detí k ozajstnému umeniu trvá. Srdcia našich detí sú čisté a my dospelí by sme mali robiť všetko preto, aby sme túto čistotu nedovolili zanášať kalom cudzoty.

Sympatické podujatie Trenčanov sme vyhodnotili s dobrým svedomím a súčasne želaním, aby zapúšťalo v budúcnosti hlbšie korene a tak umožňovalo aktívnym deťom realizovať sa už v rannom veku v oblasti múz. Vzhľadom ku kvalitám hodnotených príspevkov som presvedčený o tom, že si to zaslúžia.

Nech je teda tento zborník motivujúcim prostriedkom aj do budúcnosti. Som hlboko presvedčený, že neskôr prinesie ovocie, ktorého vôňa a chuť je sľubná a láskavá už teraz. Toto ovocie sa nám zide v časoch, ktoré nás len čakajú, pretože sa, chtiac – nechtiac, vlievame do vôd európskych národností, kde čakajú Slovákov a ich slovenčinu neľahké chvíle a ochrana národnej kultúry sa stáva už dnes aktuálnou.

Nuž leťte, mladí básnici, k modravým výšinám a podobajte sa našim bardom, ktorí pre svojeť toho toľko urobili!

Milan Húževka
predseda poroty

Tento rok bolo z čoho vyberať, a to z kvantitatívneho i kvalitatívneho hľadiska. Zvlášť ma potešilo rovnocenné zastúpenie chlapcov a dievčat, lebo väčšinou jednoznačne prevažujú dievčatá. Z vlastnej skúsenosti môžem povedať, že tí najlepší žiaci píšu na vyššej úrovni ako niektorí dospelí.

V nevýhode boli tí autori, od ktorých som mal k dispozícii len jednu drobnú prácu. Ťažko totiž hodnotiť na základe jedného krátkeho textu.

Niekedy som bol na pochybách, nakoľko je dielko pôvodné a do akej miery „vylepšené“ rodičom či vyučujúcim. Aj keď, pravdaže, istá pomoc, či rada je tu namieste. Práce, ktoré, boli zrejme napísané s neprimeranou pomocou, som musel vyradiť. S určitým zjednodušením možno povedať, že som dával prednosť jednoduchosti a pôvodnosti...

Ján Maršálek
podpredseda poroty

„Literárna súťaž opäť ukázala, že deti majú neopotrebovanú fantáziu.“

Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne v spolupráci s Trenčianskym samosprávnym krajom vyhlásila už VI. ročník literárnej súťaže pre žiakov ZŠ Trenčianskeho kraja – PÍSEM, PÍSEŠ, PÍSEME...

Mladé talenty sa stretli vo verejnej knižnici 30. 5. 2008 na slávnostnom vyhodnotení. Do súťaže sa zapojilo 120 detí a zaslali 228 literárnych prác.

Literárna súťaž bola určená žiakom dvoch kategórií:

1. kategóriu tvorili žiaci ZŠ od 8 do 10 rokov,
2. kategóriu tvorili žiaci ZŠ od 11 do 15 rokov,

v POÉZII i v PRÓZE.

Každý účastník mohol zaslať 1-3 prozaické útvary v rozsahu 5 strán, alebo 3-5 vlastných básní. Práce, ktoré už boli publikované v školských či iných časopisoch neboli hodnotené, čo vyplýva z kritérií súťaže.

Práce posudzovala šesťčlenná porota, ktorej predsedom bol i tento rok spisovateľ Milan Húževka. O víťazoch rozhodovali i spisovateľ Jozef Pavlovič, literárny kritik a spisovateľ Ján Maršálek a ďalšie známe významné osobnosti.

Bolo veľmi príjemné čítať autentické výpovede detí o sebe, o svojom mieste v rodine, o vzťahoch s dospelými, o hľadaní životných hodnôt, šťastia, o objavovaní priateľov a dobrých ľudí, o túžbach, ktoré navonok nevidíme a preto potrebujeme literatúru, aby nám ich objavila a sprostredkovala.

Najmladší básnici písali predovšetkým o svojom živote. V prvej kategórii dominovali bezprostredné zážitky s kamarátmi. Vo svojich básničkách vyslovovali najmä to, čo sa im páči.

V druhej vekovej kategórii sa vyskytli najmä úvahové básne v ktorých autori konfrontujú svoje detské túžby so životnou realitou.

Próza mala v oboch kategóriách široké autentické výpovede detí o sebe a svojich vzťahoch.

Hodnotiacu porotu najviac zaujali predovšetkým výpovede vychádzajúce z vlastných zážitkov a skúseností, napísané pútavo, pritom jednoducho, zrozumiteľne, s patričnou jazykovou a stylistickou úrovňou. Pre veľké množstvo i vysokú kvalitu literárnych prác preto odmenila viac detí a udelila viac ocenení, ako býva zvykom.

Záverom môžeme s hrdosťou konštatovať, že v Nemšovej, Púchove, Pobeďíme, Uhrovci, Trenčíne a širokom okolí, vyrastá z radov detí a mládeže veľa talentov, ktorých literárna tvorba láka a nás nesmierne teší, že sa stáva ich životnou potrebou.

Myslím si, že vklad našej súťaže spočíva i v tom že sme objavili tieto talenty a umožníme im prezentovať svoju tvorbu verejnosti.

Darina Ďurkechová

Ocenení autori literárnych prác 6. ročníka PÍŠEM, PÍŠEŠ, PÍŠEME...

I. kategória – mladší žiaci (8 – 10 roční)

POÉZIA

- 1. miesto** – neudelené
- 2. miesto** – Vlk Marek: Eva, ZŠ Trenčianske Stankovce
- 3. miesto** – Kováčová Slávka: Ovocná báseň, ZŠ Melčice – Lieskové

Osobitné ocenenie – Školský klub pri ZŠ Brezová pod Bradlom

PRÓZA

- 1. miesto** – Uhliarik Matúš: Pokora, ZŠ Kubranská cesta, Trenčín
- 2. miesto** – Dražkovcová Veronika: Číselká sa predstavujú,
ZŠ L. Novomeského, Trenčín
- 3. miesto** – Hanková Sabina: Nočná návšteva, ZŠ Dolná Súča

Osobitné ocenenie: Školský klub pri ZŠ Selec

II. kategória – starší žiaci (11 – 15 roční)

POÉZIA

1. **miesto** – Ilenčíková Dominika: Pre mňa si len ty,
ZŠ J. A. Komenského, Púchov
1. **miesto** – Betáková Zuzana: Vidíš? ZŠ Veľkomoravská, Trenčín
1. **miesto** – Húšťavová Dominika: Metamorfózy, ZŠ J. Palu, Nemšová

2. **miesto** – Mináriková Zuzana: Niekoľko básní, ZŠ Na dolinách, Trenčín
2. **miesto** – Šupák Marek: Cval v duši, ZŠ Hodžova, Trenčín

3. **miesto** – Vanková Alžbeta: Panenka, ZŠ Trenčianska Turná
3. **miesto** – Minárik Jaroslav: Láska, ZŠ L. Novomeského, Trenčín
3. **miesto** – Augustín, Michal: Vyznanie, ZŠ J. Hollého, Pobeďim

PRÓZA

1. **miesto** – Papová Sára: Rozprávania strýka lesníka Hajného,
BSSG, Nové Mesto n/Váhom
1. **miesto** – Jasnická Martina: Oheň na nebi, ZŠ Trenčianske Jastrabie

2. **miesto** – Soldánová Michaela: Prvá láska, ZŠ Komenského, Bánovce n/B.
2. **miesto** – Široká Alexandra: Stretnutie s minulosťou, ZŠ J. Palu, Nemšová
2. **miesto** – Palíková Paulína: Sára Vrkočová a záchrana v poslednej chvíli,
ZŠ Školská, Považská Bystrica

3. **miesto** – Habaniková Mária: Spomienky na základnú školu,
ZŠ Michala Rešetku, Horná Súča
3. **miesto** – Jamrichová Kristína: Takmer zabudnuté zvyky, ZŠ Uhrovec

Cena čitateľov úseku literatúry pre deti a mládež VK MR v Trenčíne
(udelená deťmi čitateľmi):

Staneková Veronika: Kravka manažérka, ZŠ Melčice-Lieskové

OCENENÉ LITERÁRNE PRÁCE - VÝBER

Čítanie s mamou

Sedí mama v kresle,
viem to celkom presne.
Rozprávku si čítame,
vedľa seba sedíme.

K. Filipová, 2.A
ŠK Brezová pod Bradlom

Šikovná mamička

Moja mama ráno vstala,
kvietky vodou polievala.
Do obchodu zabehla,
všetky autá predbehla.
Chleba, rožky, mlieko kúpila,
keď sa vrátila, okná umyla.

I. Janeková, 2.B
ŠK Brezová pod Bradlom

Mama

Moja mama dobrá je,
varí, perie, upratuje.
Varí kura, rezne, ryžu
a nám už aj slinky tečú.

T. Kováčiková, 4.A
ŠK Brezová pod Bradlom

Mama

Mama, mám ťa rád tak,
že aj slnce pukne.
Varí celý deň
a nakoniec prstami luskne.

P. Petráš, 2. B
ŠK Brezová pod Bradlom

O kocúrovi a psovi

Naša Janka malá,
kocúra sa bála.
A náš malý pes,
roztrhal mi dres.

E. Čimo, 2. A
ŠK Brezová pod Bradlom

Milá mamička

Moja milá mamička,
mám ťa veľmi rád.
Plnú náruč kyticiek,
by som ti dal rád.
Že sa o mňa staráš,
s láskou pohládzaš.

T. Šimo, 3.A
ŠK Brezová pod Bradlom

Moja mama

Moja mama dobrá je,
vo všetkom mi rozumie.
S učením mi pomáha,
pre ňu je to zábava.
A keď prídem zo školy,
von mi ísť hneď dovolí.

N. Vdoviaková, 3. A
ŠK Brezová pod Bradlom

Vlnka

Bola raz malá vlnka,
ktorá veselo si žblnká.
Prišla za ňou žabka malá,
aby sa jej opýtala:
„Či tam dolu na prameni,
sediť môžem na kameni?“
Vlnka sa hneď potešila
a dva kruhy urobila.
Že im bude veselo,
i keď nemajú jazero.

J. Ciran, 3. A
ŠK Brezová pod Bradlom

Pán v bielučkom obleku

Prvá, druhá, tretia guľa,
každá sa tak dobre gúľa.
Z mrkvy nos a čierne oči,
ani sa len neotočí!
Tmy sa veru nezľakne,
ani mrazom nepodľahne.
Len z tepla a vody – strach,
radšej by prebral hrach.
Pán v bielučkom obleku,
má rád lyžiarov na vleku.
Snehuliak sa roztopí,
keď nadídu jarné dni.

J. Jamrichová, 4. A
ŠK Brezová pod Bradlom

Náš dom

Máme veľký dom,
pri dome je strom.
Pri strome je pes,
naháňal ma dnes.
Pred domom rastie kvet,
je dobrý na včelí med.

V. Macejková, 2. A
ŠK Brezová pod Bradlom

Jarné včielky

Poletujú včielky, bodkované lienky.
Na jar sa vždy všetko liahne.
Medík sladký vyrábajú,
pre mňa ho stále majú.
Lietajú tu žlté osy
a niekto tu trávnik kosí.
Rastú žlté púpavy,
mama z nich čaj uvarí.

*Š. Mosný, 3. A
ŠK Brezová pod Bradlom*

O prameni

Bol raz jeden prameň,
pri prameni kameň.
Z neho tečie vodička
a v nej pláva rybička.
Nad nimi je mrak,
vo vode je rak.
Spolu si tam bývajú,
veselo sa hrávajú,
na žraloka spomínajú.

*D. Cigánková, 3. A
ŠK Brezová pod Bradlom*

O zajkovi

Žblnká vlnka po prameni,
zajko skáče po kameni.
Po rosičke, po brehu,
rybičku má v batohu.
Chce sa kúpať v jazere,
pospevuje vesele.
Zrazu príde veľký mrak,
kričí bosý malý rak.
Zajko celý mokrý je,
voda briežok pokryje.

*Z. Hegedušová, 3. A
ŠK Brezová pod Bradlom*

Už je zima

Už je zima, už je tu,
vyťahujme sánky!
A na stromček vešajme
sladké salónky.
Zima klope na vráta,
mama kričí na tata:
„Pod'te stavať snehuliaka,
bude zábava preveliká!“

*T. Kováčiková, 4. A
ŠK Brezová pod Bradlom*

O ježkovi a jazvecovi

Ide ježko dolu vříškom,
kotúľa sa ako guľka.
Príde dolu a tam, hľa –
starý jazvec Alfonz.
Jazvec sa ho pýta:
„Je už zima?“
Ježko vraví: „Veru hej!“
„Tak to rýchlo do postiel'ky teplučkej!“

*T. Kvašňovská, 3. B
ŠK Brezová pod Bradlom*

Na Vianoce

Na Vianoce sniežik padá,
snehuliáčik dvor si hľadá.
Vianoce sú svätý deň,
vianočný stromček má pekný tieň.

*T. Sloboda, 3. A
ŠK Brezová pod Bradlom*

Eva

Naša Eva je buchtička,
chce vyzerat' jak palička.

Drží diétu prísnu
a kilá z nej miznú.
Stále usilovne cvičí.

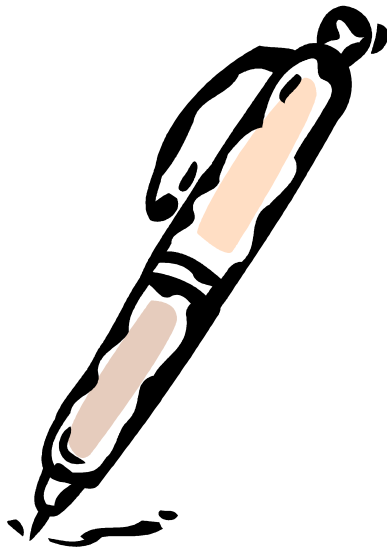
Oto sa jej pýta, či na práškoch fičí.

Eva vraví urazená:
„Bodaj by ťa zjedla šelma!“

Je zeleniny a ovocia veľa,
to je predsa strava skvelá.
Tmavý chlebík jedáva,
cvičí, skáče, beháva.

Už to veru tľst'och nie je,
ten tuk sa z nej rýchlo leje.
A tak naša Evička, už je ako palička.

*Marek Vlk, 3. ročník
ZŠ Trenčianske Stankovce*

Púpava

Púpavienka žltá, malá,
chcela by za muža kráľa.

No ona princezná nie je,
veď jej rodinu sedliak seje.

Stále si však tvrdí svoje:
„Kráľovstvo raz bude moje!“

Púpava sa prehovoriť nedá,
veru je beda, prebeda!

No keď kráľ raz povie nie,
púpava to ťažko prežije.

No ona by stále z mála,
chcela mať za muža kráľa.

*Marek Vlk, 3. ročník
ZŠ Trenčianske Stankovce*

Chrobák

Chrobák lenivý aj malý,
keď príde domov, na gauč sa zvalí.
Mama mu roboty dáva,
no on sa práci nepoddáva.

Práca, to nie je pre neho,
kým jeden pohyb spraví,
treba čakať predlho.

Preňho práca nič neznamená.
Pamätá si ju ako mená.

Na mená má pamäť zlú,
niekedy má v mozgu hmlu.
A tak náš milý chrobáčik
je pomalší ako Matko slimáčik.

*Marek Vlk, 3. ročník
ZŠ Trenčianske Stankovce*

Ovocná báseň

Červené jablčko, zelená hruštička,
mám Vás rada, ocko, mamička.
Mám Vás radšej ako maliny,
ste dušou našej rodiny.

V našom kraji žil šuhaj mladistý,
pekný ako mesiac striebřistý.
Zaľúbila som sa sladúčko,
teraz sa červenám ako jablčko.

*Slávka Kováčová, 5. B
ZŠ s MŠ Melčice – Lieskové*

Pokora

Hoci mám ešte len deväť rokov, malý kúsok sveta som už stihol precestovať. Cez prázdniny chodievame na dovolenky. Práve tá minuloročná bola pre mňa zvláštne nezabudnuteľná.

Hádzali sme si na pláži pri mori loptu a odrazu sa nám odkotúľala k invalidnému vozíku. Sedel v ňom mladý, svalnatý, opálený muž. Pevnou rukou nám loptu prihral. Poďakoval som mu. On sa na mňa usmial a opýtal sa, odkiaľ som.

„Z Trenčína,“ odvetil som. Pomyslel som si, že vyzerá ako športovec, ktorý sa lieči zo zranenia. Zaujal ma.

Na druhý deň sme sa znovu stretli. Nedalo mi a spýtal som sa ho, či je naozaj športovec. Potvrdil, že áno – ale bývalý. Vraj invalidný vozík je už jeho trvalý spoločník.

„A to prečo? Čo sa stalo?“ Spýtal som sa.

Muž sa rozhovoril:

„Bol som smelý, odvážny a nepoznal som prekážky. Vo Vysokých Tatrách som zliezol všetky skaly a chystal som sa na medzinárodnú súťaž. Bol som odhodlaný zvíťaziť. Tak, ako vždy predtým.

Keď som odchádzal z domu na sústredenie, rodičia ma prosili, aby som neriskoval. S úsmevom som odvetil, že mám všetko pod kontrolou a ničoho sa nemusia báť. To isté som zopakoval aj manželke, ktorá v náručí kolísala nášho malého synčeka. „Len sa nám vráť zdravý“, lúčila sa so mnou.

Na sústreďení bola pohoda, darilo sa mi. Posledný deň sa ale pokazilo počasie a tréner nám neodporučil liezť. Ja som ho však nepočúval, bol som si istý, že to dokážem. Myslel som na to, že musím zvíťaziť.

Nepodarilo sa mi to. Počas lezenia obloha celá stmavla, začalo pršať a fúkal silný vietor. Hmla zastrela skalú, ktorú som chcel zdolať.

Liezol som sám, nik iný si netrúfal. Pri zostupe dolu sa mi šmykla noha, vylomil sa kus skaly aj s lanom. Ja som padal dolu a celý svet obklopila tma.

Prebral som sa až v nemocnici, kam ma odviezol vrtulník. Viackrát ma operovali, ale žiaľ, poškodenú miechu už nezachránili. Stal sa zo mňa invalid - vozíčkar. Často som sa v myšlienkach vracal ku chvíli, keď ma moji najbližší varovali. Videli moju zaslepenú túžbu všetko zdolať a za každú cenu zvíťaziť.

Nezvíťazil som a cena za moju neopatrnosť bola veľmi vysoká. Chýbala mi pokora.“

Na toho vyšportovaného, opáleného uja na vozíčku nikdy nezabudnem. Zaujímalo ma, čo je tá pokora. Spýtal som sa mojej mamy. Dozvedel som sa, že je to akási schopnosť počítať i s prehrou, vedieť ju prijať. Vedieť prijať rady od tých, ktorí majú viac životných skúseností a záleží im na nás. Rešpektovať prírodu a neriskovať iba preto, že budem SUPER.

Pochopil som!

*Matúš Uhliarík, 4. D
ZŠ Kubranská cesta, Trenčín*

Číselká sa predstavujú

Kde bolo, tam bolo, bol raz jeden domček a v ňom bývali desiaty kamaráti. A tí sa vám teraz predstavia:

„Ja som jednotka a pani učiteľka ma veľmi rada píše.“

„Ja som dvojka a moja kamarátka Zorka ma veľmi rada píše.“

„Ja som trojka, a keď sa ku mne napíše čiarka, tak som B.“

„Ja som štvorka, a keď niekto odčíta dva, tak je zo mňa znova dvojka.“

„Ja som päťka, hoci ma nazývajú guľou v žiackej knižke, mne sa viac páči v zošitoch.“

„Ja som šestka, a keď ma otočíš, tak som deviatka.“

„Ja som sedmička a moja kamarátka Anička hovorí, že je štíhla ako sedmička.“

„Ja som osmička, a keď si ľahnem tak som nekonečnoóó.“

„Ja som deviatka, a keď ma otočíš, tak som šestka.“

„Ja som desiatka, hoci sa skladám z jednotky a z nuly, kamaráti ma tiež potrebujú.“

A takto sa vám predstavili naši desiaty kamaráti.

*Veronika Dražkovcová, 3. ročník
ZŠ L. Novomeského, Trenčín*

Nočná návšteva

Bol neskorý večer a ja som ako posledná zhasla v dome svetlo a ľahla si do postele. Dlhú som sa prehádzovala a nemohla som zaspáť. Vtom som začula jasný zvuk zvonkohry visiacej nad mojím oknom, hoci som si bola istá, že okno je zatvorené a vietor odnikiaľ nefúkal.

Začala som mať strach a vytiahla si perinu až na nos. Zvonkohra sa rozžiarila dúhovými farbami a zvnútra sa na jemnej pavučinke spustila dolu víla. Na chvíľu som sa zamyslela a prišla som na to, že tú vílu poznám. Bola to predsa víla, ktorú mám zavesenú nad posteľou na veľkom obraze. Mala krásne ružové šaty, dlhé kučeravé vlasy a modré krídla. Zosadla na dosku pod oknom, potiahla pavučinku a za ňou sa na pavučinke spustila ďalšia víla. Presne tá, ktorá je na druhom obraze v mojej izbe.

Chytili sa za ruky a vybrali sa k poličke na ktorej mám svoje ozdoby do vlasov, hrebene, náušnice a kozmetiku. Tam si pomaly skúšali pred zrkadlom všetko čo sa im zapáčilo. Nemohla som uveriť vlastným očiam. Vtedy ale môj noštek nevydržal a ja som kýchla. Víly zostali stáť a pozerali na mňa.

Spýtala som sa ich, čo tam robia a oni odpovedali, že ku mne chodia každú noc keď v dome zhasnú všetky svetlá a ony túžia byť na chvíľu krásne ako ja, keď si dám ozdoby do vlasov a náušnice. Vtedy som pochopila prečo ráno, keď vstanem a idem si do poličky po hrebeň, nikdy nemám veci na svojom mieste. Víly sa so mnou rozlúčili, sľúbili že keď znova prídu, všetko po sebe poupratujú a ja som pomaly zaspala.

Keď ráno zazvonil budík, zvonkohra nehrala, veci boli na svojom mieste a víly sa z obrazov na mňa usmievali ako každý deň, hoci tentokrát som mala pocit, že v noci už nikdy nebudem sama a nemám sa čoho báť.

*Sabina Hanková, 3. A
ZŠ Dolná Súča*

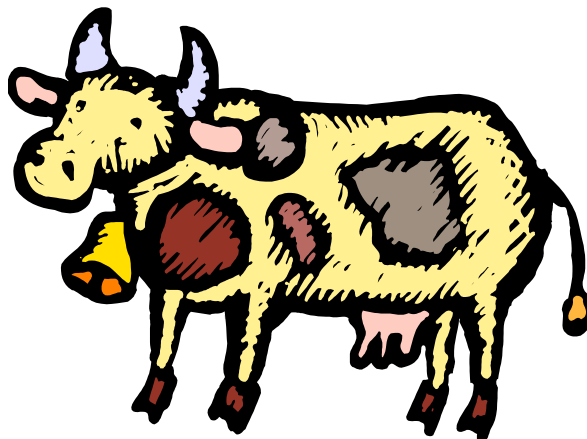
Kravka manažérka

Keď zarobí peniaze
a bude ich dosť,
môže bývať v hoteli,
bude vzácny hosť.
Každé ráno z hotela,
lokaj dvere otvára.
Kravka ide do práce.
Nebude tam otrava?

Stojí, kýva chvostom,
pred dverami hotela.
Lokaj kýva na taxík,
kravka sa už poberá.
Križom krážom, mestom,
do banky sa vezie.
V batohu má trávu,
tú po ceste žerie.

Tam vystúpi z auta,
dovnútra sa zberá.
Je to kravka bankárka,
táto dievka smelá.
Sedí si za okienkom,
oháňa sa vemienkom:
„Máme eurá, peniažky!
Dám vám ich bez prekážky!“

*Dominika Staneková, 6.roč.
ZŠ s MŠ Melčice – Lieskové*

Pre mňa si len ty

Tvoj pohľad ťažko znášam,
potom sa však vysoko vznášam.

Keď venuješ mi úsmev,
vždy je krajší ten všedný deň.
Keď venuješ mi pár slov,
akoby si ma prebodol.
Keď venuješ mi objatie,
príde na mňa veľké dojatie.

Neviem, či chápeš,
že z mojej mysle neodídeš.
Neviem, či chápeš,
že som najšťastnejšia bytosť.
Neviem, či chápeš,
že pre teba spávať nedokážem.
Neviem, či chápeš,
že už mám toho dost.

Vadí mi,
že bez teba žiť nevládzem.
Vadí mi,
že nie si so mnou, keď ťa miluje.

*Dominika Ilenčíková, 8. B
ZŠ J. A. Komenského, Púchov*

Vidíš?

Vidíš? Kalendárom dátum letí.
Pamätáš? Včerajškom štrbavé deti,
obracali pieskom dúhové formičky,
zaspávali bozkom mladej mamičky.

Hlavy plné radostí,
myšlienky bez starostí,
slobodní leteli rozprávku,
za vesmírnou posádkou.

Keď boli trocha väčší,
múdrejší, ba aj smelší,
vítali prvé návštevy, prvé lásky,
prvé bozky, prvé vrásky.

Vyrástli z popísaných tričiek,
zo zapýrených červených líčiek.
Z bláznivých obohratých fráz,
dospelosť privítať museli raz.

Ráno prišla stereotypná túra,
zo stola pozerá výpočtová faktúra.
Jedným očkom na mňa žmurká,
v hlave kalamita, dážd' i búrka.

Pýtam sa – „Načo mi je matura?“
Odpoveď nehľadám – som divná nátura.
Dookola papiere obraciam späť,
netrzeplivo čakám, nech už je päť.

Na večer energiu našetrím,
nech priateľom náladu vylepším.
Nech všetkých pobavím pri sladkom víne,
nech úsmevom poďakuje i dievča vesmírne.

Zabaviť sa – teraz je čas,
veď mladým budem len jeden raz.
Rozprúdím krv vtipnými hláškami,
užijem život plnými dúškami.

A keď raz príde na rad dieťa,
obetujem všetok čas pre to kvieťa.
Zaplatím strelené inkaso,
za obraz nástenný – celkom jak Picasso.

Dúfam, že stretnem takú žienku,
čo postojí za životnú zmienku.
Dúfam, že pri šálke čaju pery sa zasmejú,
dúfam, že i po rokoch rečníkov zahrejú.

Vidíš? Voňavým letom dátum letí.
Cítiš? Vo vzduchu smiech radostných detí.
I ja, i oni, nechcú prežiť nudný život,
bez úsmevných, vtipných príhod.

*Zuzana Betáková, 8. ročník
ZŠ Veľkomoravská, Trenčín*

Metamorfózy

Jeseň

Už sa slnce,
už sa spoza mraku pozerá
na žltnúce listy,
na vetrom rozknísané jazerá.

„Čo sa to s tým svetom deje?“
„Je tu jeseň, milý pane!“
Vezie sa na zlatom koči,
v prírode sa všetko točí.

Vo vetre vejú jej vlasy,
už dozreli aj posledné klasy.
Keď hmla všade preniká,
para stúpa z čajníka.

Jar

Slnce vytrča svoje štrbavé zúbky,
prebúda k životu spiace krásky.
Útle snežienky ho radostne vítajú,
svoje biele hlávky za ním otáčajú.

Nelenia ani narcisky,
šuchoria si svoje žlté sukničky.
Vetrík zas vo víre tanca,
rozstrapatil sivé vlasy starca.

Slnčný svit zalial ulice,
prebudil deti sladko spiace.
Z ďalekej cesty prišla k nám jar,
v batôžku priniesla krásu ako dar.

Vianoce

Sneh sa znáša na kopce
a hviezda v diaľke sa ligoce.
V maštaľke v Betleheme
bezbranné dieťaťko spokojne drieme.

Ježiško, syn Boží,
na slame tam leží.
Pastieri k nemu prichádzajú
a skromné dary mu prinášajú.

Aj králi z východu prišli,
vďaka hviezde cestu ľahko našli.
Zlato, kadidlo, myrhu mu dávajú,
všetci pred ním na kolená padajú.

Z jeho očiek láska žiari,
šťastie vyvolá na každej tvári.
Tým šťastím sú Vianoce,
nádej, ktorá sa v srdci ligoce.

Láska

Keď príbeh lásky začína sa,
sú tam vždy dvaja.
On a ona.
Ona o on.
Srdcia búšia ako zvon.

Láska je dar, ktorý ti dávam,
svetlo, ktoré v tebe zažívam.
Má krídla beláska motýľa,
ktorý nás nežne objíma.

Lásku ja pijem z tvojich dlaní.
Je pre mňa majákom na rozbúrenom mori.
Láska si ty a ty si láska.
Večná a nezodpovedaná otázka.

*Dominika Húšťavová, 9. A
ZŠ J. Palu, Nemšová*

NIEKOĽKO BÁSNÍ – VÝBER

Náš svet

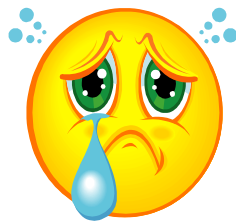
Bozk jari,
láska leta.
Pridaj „kari“
do nášho sveta.
Náš svet lásky
nemá vrásky.
Zrazu je v tom svete všetko iné
aj čas pomalšie plynie.
Srdce moje zradné je.
Láska zmizla aj z tej fotky,
ostali po nej už len bodky.

*Zuzana Mináriková, 9. B
ZŠ Na dolinách, Trenčín*

Smútok

Za oknom prší,
láska vo mne srší.
Deň bez slnka
a som sama, ako tá srnka.
V duši smútok,
v očiach slzy.
Nevieš, ako ma to všetko mrzí.
Ty s inou si užívaš
a mňa už vôbec nevnímaš.
Slzy pália moje oči,
z nešťastnej lásky pod vlak skočím.

*Zuzana Mináriková, 9. B
ZŠ Na dolinách, Trenčín*

Ovocie

Jedinečný je každý z nás,
dám si jeden ananás.

Odlietaš veľmi ďaleko,
nechávaš mi tu jablko.

Tvojho otca uhryzol pytón,
na kyslú lásku kyslý citrón.

Zdedil si po dedovi krásny ranč,
ostal mi len pomaranč.

*Zuzana Mináriková, 9. B
ZŠ Na dolinách, Trenčín*

Cval v duši

Cval koní po púšti,
slobodný,
odvážny,
nеспútaný.

Hľadanie seba samého
na ďalekých pláňach
v krásnom a svižnom behu
divokých koní.

Je to „iba“ beh.

A preda je v ňom čosi viac,
čosi zázračné,
magické...
vyvierajúce priamo z útrov
mojej duše.

*Marek Šupák, 7. A
ZŠ Nábrežná, Trenčín*

Panenka

Je ako panenka, jej oči, jej ústa,
jej hlas.
Je ako panenka, jej dlane, jej úsmev,
jej plač.
A slnko zapadlo v smútku dnešného dňa,
keď sa telo zrodilo z prachu a koniec
znamenal vykúpenie.
Keď láska bolela a jediné, čo zostalo
je zlomené srdce z kameňa.
Je ako panenka, psí štekot i koniec
pekného dňa.
Je krása, nenávisť, priateľ i had.
Je chladný dotyk, ktorý spáli ťa zaživa.
A hviezdy tvoria jej tváre obraz,
keď objavíš to, čo ukrýva.
Je ako panenka, padlý anjel
i zlomené krídlo motýľa.
Je tá, čo život dáva, je tá čo zabíja.
Niekedy je sladká, inokedy
horká ako káva.
A my trávime pre ňu noci celkom bezsenné
i keď často menej dáva ako berie.

*Alžbeta Vanková, 8. ročník
ZŠ s MŠ Trenčianska Turná*

Prosba

Veď ma priateľ cestou, čo neskrýva nástrahy.
Veď ma cestou bez slov, čo by sklamali.
Veď ma tak, nech sa nebojím ani noci,
keď na nás prestrie svoj tmavý plášť.
Veď ma cestou, čo nepozná detský plač.
Veď ma cestou, čo ukrýva sny,
veď ma cestou, kde nelíši sa prvý a posledný.
Veď ma cestou, čo nepozná realitu,
kde necítiš bolesť ani strach.
Veď ma cestou skrytou v detských predstavách.

*Alžbeta Vanková, 8. ročník
ZŠ s MŠ Trenčianska Turná*

Vyznanie

Cesta medzi nebom a zemou,
cesta medzi peklom a nebom.
Cesta s názvom Ja a Ty.
Spojenie dvoch cudzích brehov,
čo sa dlho hľadali.
Si melódia v mojej hlave,
si poznané nepoznané.
Som rada, že sa spolu máme,
len ja a ty,
bez teba je život nuda,
bez seba sme každý nula.
Si môj tajný sen, čo naveky snívať chcem,
i keď sa prebudím...

*Alžbeta Vanková, 8. ročník
ZŠ s MŠ Trenčianska Turná*

Láska

I.

Láska je život, láska je sen,
láska je človek, ktorého chcem.
Z lásky chcem ľúbiť vždy len teba,
bez teba v živote žiť sa nedá.
S tebou chcem prežiť svoj krásny sen,
pretože ľúbim a nezabudnem.
Chýbaš mi stále a bolí to moc,
píšem ti o láske na dobrú noc.

II.

Každé ráno vstávam rád,
keď na teba môžem myslieť.
Každý deň som tvojím otrokom,
pretože ma sprevádzaš svojím životom.
Prežil som ja s tebou pekné chvíle,
cítil som sa lepšie ako v modrom Níle.
Každý deň mi slzy tečú potokom,
pretože som tvojej láske otrokom.
Stratiť ťa však nechcem nikdy,
lebo si môj kvietok života.
Ľúbim ťa ako nikto iný,
dúfam, že ma ľúbiš tiež.
Žiť s tebou chcem neustále,
dúfam, že to dobre vieš.

III.

Rozmýšľam ja každý deň,
nad tebou, na krásny sen.
Sníva sa mi každý deň,
na ten náš krásny sen.
Žiť navždy chcem len s tebou,
len s tebou sa usmievať.
Každý deň byť s tebou v láske,
len s tebou si užívať.
S tebou chcem žiť z veľkej lásky,
na nebi aj na zemi,
prestáť s tebou nechcem nikdy
a zabudnúť už vôbec nie!

*Jaroslav Minárik, 8. ročník
ZŠ Laca Novomeského, Trenčín*

Vyznanie

Vo svojom vnútri skladám slová.
Chcel by som nimi vyjadriť:
obdiv a lásku, nehu a úctu,
tej, čo ma učí život žiť.

Má srdce nádherné,
sťa rozkvitnutý kvet,
ona je vždy pri mne,
nedám ju za ten svet.

Hladí ma očami,
chráni svojou silou.
Nedovolí plakať mi,
je mojou dobrou vílou.

Pre ňu, pre jej úsmev sladký,
oplatí sa ráno vstať.
Lásky má na rozdávanie,
nič nechce spiatky,
nič nechce brať.

Je najlepšia na svete.
Dnes už dobre viem,
aj keď čosi popletiem,
vždy tu pre mňa je.

Ona je mi najmilšia,
drahšia než čokoľvek iné.
Je srdcu môjmu najbližšia,
vždy bude stáť pri mne.

Iba ona vedieť smie,
moje tajné sny.
Nik iný sa ich nedozvie,
jej môžem veriť vždy.

Pozná moje skryté túžby.
Vie, kedy som pochybil.
Milovať ma bude navždy,
pre ňu som vždy bez viny.

Stačí, že si pomyslím,
ona už vie, čo chcem.
A nikdy sa nemýli,
najlepšie pozná ma, to viem.

Komu patria tieto slová,
úcta, vďaka, uznanie?
Tej, čo bolesť svoju schová,
mojej mame, tá to je.

Mami, vrúcna vďaka ti,
že sny moje chrániš.
A keď niekto blíží mi,
udatne ma chrániš.

Ďakujem, že chápeš ma,
aj keď nie vždy sa to zdá.
Že dala si mi srdce svoje,
ja dám ti z lásky zas to moje.

Za to, že žijem, cítim, dávam,
vdáčím iba tebe mama.
Že viem bolesť prekonať,
že po pýche príde pád.
Aj keď spadnem, musím vstať,
toto všetko chápem snáď.
Ďakujem ti mama moja,
že viem ako chutí bozk.
Tvoje slzy ma vždy bolia,
na všetko mám vtedy zlosť.
Viac už neplač, tak už dosť!

Že sa učím život žiť,
správny zvolíť smer,
chcem ti dobrým synom byť,
to mi mama ver.

Tvoja láska čistá, vrúcna,
seba nájsť mi pomáha.
Preto patrí obdiv, úcta,
iba tebe mama drahá.

Ďakujem, že si tu pre mňa,
že si milá, že si jemná.
Chcem ti vďaku vyjadriť,
že smiem tvojím synom byť.

*Michal Augustín, 9. ročník
ZŠ s MŠ, J. Hollého, Pobeďim*

Rozprávanie strýka lesníka Hajného

Vernosť

Minulé leto som bola navštíviť môjho strýka Hajného, ktorý žije v Tatrách. Niky sa nezháňal po nejakej žene, a tak žije sám. Sám...? Ale kdeže. Strýko Hajný nikdy nie je sám, síce má jednu krásnu malú chalúпку - jedinú uprostred obklopujúcich hôr, ale chodia k nemu turisti z okolia, ale aj zo zahraničia.

Jedným z jeho pravidelných návštevníkov som aj ja. Som ôsmačka. Väčšina mladých ľudí študuje a nemá školu rada, ale ja nie som z tých. Aj keď mi už škola niekedy lezie na nervy, rada bádám po nových veciach a školu navštevujem niekedy aj rada. Môj študijný život si neviem predstaviť bez mojich častých návštev u strýka Hajného. Keby nebola škola, jediné miesto, kde by som sa chcela učiť by bolo v Tatrách, v tej napoly rozpadnutej chalúpke, u strýka Hajného. Tu v Tatrách, v našich veľhorách, kde ťa obkolesujú iba mohutné vrchy a kde je príroda takmer nedotknutá človekom, kde sa slnko môže dotknúť striebřistých jazier, sa dá naučiť všetko. Ale aj tak mám najradšej prebúdzenie, keď slnko prediera svoje lúče na našu pologuľu a preberá všetkých k životu.

Dnes ma tiež zobudili lúče, ktoré sa predierajú ku mne cez takmer spráchnivené okenice a svietia mi presne na moju slamenú posteľ. Dávajú mi signál, aby som vstala. No ja som spala ďalej a odvrátila som sa. Neskôr som sa zobudila až na kukučku na starých kukučkových hodinkách, ktoré odbíjali desať hodín. Zaspala som. A hneď som vedela prečo. Včera sme boli so strýkom Hajným skoro celú noc vonku a pozorovali sme hviezdy. Na oblohe nebol žiadny mráčik a každú hviezdičku bolo vidieť. Bolo to úžasné.

Všetky kĺby sa v mojom tele priečia a chcú ešte spať, ale nakoniec som sa prinútila vstať. Pozrela som sa na posteľ, kde spal strýko Hajný, ale nebolo tam nikoho a posteľ bola urobená ako keby na nej nikto nespál. Strýko Hajný bol veľmi poriadkumilovný človek a vždy za sebou nechal čisto, akoby odchádzal poslednýkrát.

Prešla som dvoma krokmi do myslenej kuchyne. Na stole bol odkrojený krajec chleba a čerstvo nabratý med. S chuťou som si sadla za stôl, poďakovala som sa modlitbou a pustila sa do jedla. Chlieb bol vynikajúci a med najlepšej kvality. Dojedla som, napila som sa kakaa a potom som poupratovala po sebe, ako ma strýko vždy učil.

A teraz nastal čas hľadať strýka Hajného. Ale kde ho mám hľadať? Nikdy za sebou nenechá ani stopu. Dlhú som rozmýšľala a nakoniec som sa rozhodla, že ho začnem hľadať tam, kde sme včera boli naposledy.

Našla som ho hneď po chvíľke, lebo ležal blízko jedle, pod ktorou sme včera pozorovali hviezdy. Teraz sedel na lavičke blízko močiara a niečo sledoval. Hneď ako ma zbadal, dal prst na ústa a pokynul, aby som potichu prišla. Snažila som sa čo najtichšie prejsť cez vysokú trávu, ktorá ma delila od strýka. Lavička, na ktorej strýko sedel bola tiež celá obrastená, ale našlo sa tam trochu mieste nato, aby som si tam mohla sadnúť. Stále som však nevedela na čo tak uprene pozerá, a tak som odhrnula trávu pred mojej tváre. Uvidela som, že to nie je močiar, ale priezračné čisté jazierko, na ktorom plávali dve krásne labute. Strýko ich sledoval s takou pozornosťou, že nakoniec aj mňa zaujali a snažila som sa zistiť, čo je na nich také zaujímavé.

Po chvíli ma to už prestalo baviť, a tak som sa ho spýtala: „Strýko, prečo tak hľadiš na tie labute?“

„Vieš,“ začal strýko Hajný, „si moja najobľúbenejšia neter.“

Nechápavo som na neho pozrela. Lebo som nedostala odpoveď na moju otázku.

Vedela som však, že strýko nikdy neplytvá slovami, a keď niečo povie, vždy to má svoj význam. Vedela som to, a tak som opäť vyzvedala: „Ale nad čím si tak dlho rozmýšľal?“

„Dieťa moje, rozmýšľal som nad tým, prečo tvoji rodičia nemohli zostať spolu, prečo sa rozviedli. Ale nebudem ťa trápiť. Si na to ešte malá...“

„Mám trinásť,“ vykrikla som. Neznášam, keď si strýko myslí, že som malá. Vedela som, že teraz na hnev nie je vhodná chvíľa, lebo som videla, že strýko sa pripravuje na dlhšie rozprávanie. Preto som zatvorila ústa, ktoré som mala celý čas otvorené. Začal rozprávať, presne ako som čakala: „Pozri sa na tieto labute. Už ich sledujem tretí rok. Prídu sem na jar, sú spolu a spolu aj potom odlietajú. Nikdy od seba neodídu.“

Chcela som niečo namietnuť, ale strýko sa nedal a pokračoval: „Pár rokov dozadu som pozoroval ešte jeden pár labutí. Veľmi ma zaujal, lebo obidve boli v niečom zvláštne.“

Samec sa vyľahol ako posledný zo svojej rodiny, mal od narodenia problémy s pravou nohou. Od malička zaostával v plávaní. Jednu blanu mal trocha natrhnutú. Keď bol starší a vyrástol z hnedého peria všetky samičky sa mu vyhýbali.

Samička, tá sa vyľahla ako celkom normálne mláďatko, ale bola trošku prismelá. Raz v lete, keď sa tu utáborilo pár turistov z Ruska, sa priblížila k ich táboru a strčila svoj zobák do konzervy. Na druhý deň som si to všimol, lebo behala sem a tam a snažila sa dať si tu konzervu dole zo svojho zobáka, ale zbytočne. Chvíľu som ju sledoval, a potom som sa k nej priblížil a dal jej to pomaly dole. Nevie, ako sa mi to podarilo, ale ona mi to dovolila. Samozrejme, zostala jej tam značka, vyrytá cestička okolo celého zobáku. Tento zážitok ju však aj zmenil. Začala sa vyhýbať nielen ľuďom, ale aj kamarátkam a neskôr aj nápadníkom.

Obidvaja zostali na ocot, a tak nakoniec boli spolu. Tak sa našli moje dve obľúbené labute. Odvtedy som ich vídal spolu desať rokov. Vždy na jar prišli na jazero, kde sa zoznámili, mali spolu mláďatká, vychovávali ich ako najlepšie rodičia. Tak sa to opakovalo každý rok.

Potom však prišiel osudný rok, kedy samičku zastrelili. Keď ju zbadal samček, najprv sa ju snažil prebrať, búchal do nej, nemohol pochopiť, že jeho samička tu už nie je. Celý večer si utieral zobák do jej peria. V noci ležal pod ňou. Na druhý deň začal kričať, vydával hrozne smutné zvuky. Ozývali sa po celej doline, odrážali sa od skál. Počas celého dňa nič nejedol, nič nepil. Chcel som mu pomôcť, ale nepustil ma ku svojej družke, a jedla, čo som mu kládol, sa ani nedotkol. Zaspal tak ako aj deň predtým. Na ďalší deň ráno ma tiež zobudil jeho smutný nárek. Ale bol pomerne slabší, už nevládal, bol vyčerpaný. Štvrtý deň od jej smrti som sa zobudil, ale už som nepočul žiadne kvílenie. Bežal som sa pozrieť a ležali tam obaja mŕtvy.

Ešte v ten deň som im vykopal jamu blízko mojej chalupy. Oboch som ich položil do nej a zakopal. A potom som rozmýšľal nad tým, že aj Boh stvoril muža a ženu, aby sa milovali cez všetky nedostatky. Nestvoril ich na to, aby sa hádali a rozvádzať sa.“

Nastalo ticho. Ani som si nestihla všimnúť, kedy labute stihli odplávať trochu ďalej. Strýko Hajný mi dal dosť času na to, aby som si to v hlave pospájala a prišla na záver.

„No vieš čo strýko, ja sa budem modliť, aby mi Pán Boh dal jedného muža, ktorý ma bude milovať presne takú, aká som.“

„Správne,“ povedal strýko Hajný, „presne to od nás chce Pán Boh. Nie aby sme mali veľa partnerov, ale iba jedného.“

Potom sa pozrel hore na oblohu a vyhlásil: „Myslím, že je čas ísť chystať obed. Čo povieš?“

„A nejdeme sa ešte predtým pozrieť na ten ich hrob..., prosím. A môžeme im natrhať kyticu?“

„Jasné, že môžeš dieťa moje, ale ja už nemám toľko energie ako ty. Len choď pekne sama na lúku a nestráť sa.“

*Sára Papová, 1. D
Bilingválne slovensko – španielske gymnázium,
Nové Mesto n/Váhom*

Oheň na nebi

Ležím v stane a počúvam tisíc rôznych zvukov. Symfónia malých hudobných laikov až po veľikánov africkej stepi. Po tele mi z toho ešte behajú zimomriavky, no viem, že už o pár hodín opäť dostanem slnečnú horúčku. Najprv sa mi dostane pod kožu a postupne ovládne všetky moje zmysly. Ja sa jej ako vždy poddám.

Z predstáv precitám, keď sa okolo mňa začne rozliehať červená farba, akoby pred bitkou medzi kmeňmi Chitukov a Revalov. Áno, aj ja musím nájsť všetky moje zbrane a vyjsť na bojisko. Miesto prilby si nasadím klobúk a mojou spojenkyňou je fľaša s vodou. Zhlboka sa nadýchnem, naberiem odvahu a už stojím tvárou v tvár nepriateľovi – slnku. Zrazu akoby som bola gladiátor v aréne. Najprv nastalo bzučanie komárov, múch a cikád. Paviány a opice sa mi škaredo vysmievali. Všetko nasvedčovalo tomu, že o víťazovi je už teraz rozhodnuté. Sloní rev oznámil bitku.

Zbalila som stan a podišla k rieke s člnom. Pomaly som sa odrazila a nechala unášať prúdom rieky. Zápas pokračoval už dvadsiaty deň. Cítila som sa ako kocka cukru v kapučíne. Z divokého prúdu sa pena a bahno farbili nahnedo. Popri brehu ma sledovali rozhodcovia – hrochy. Keď videli, že bojujem podľa pravidiel, iba si zívli a zmizli v kapučíne. Na pravé poludnie sa prvé kolo skončilo a ja som vyšla ako víťaz. V lese nastala vzbura proti prehre. Len som sa usmiala a pokračovala som cestou lesom.

Slnko sa začalo viac snažiť a neustále ma prenasledovalo. Svojím teplým dychom ma úplne zmagnetizovalo a žmýkalo zo mňa všetku energiu, ktorú si neprávom privlastnilo. Cítila som ako púšťam z ruky pádlo a zaspávam. Prebudila som sa, až keď som sa triasla na brehu. Zápas sa skončil nerozhodne. Myslím, že sme obaja pochopili, že naše sily sú vyrovnané. Nasledujúce ráno sme sa stretli na posvätnnej skale a uzavreli mier za nadšenia všetkých živlov. Slnko predstavovalo oheň, dážď z nás zmyl nenávisť, vietor nám pofúkal rany a do zeme sme zasadili zrnká mieru.

Všade okolo sa usadila hmla, ktorá začala byť čoraz hustejšia... Kde je ten čarokrásny svet? Môj africký sen sa začal pomaly rozplývať. Zvonenie budíka, kroky na chodbe, buchnutie dverí, hlasy z vedľajšej izby. Známe ranné zvuky ma úplne vytiahli zo sna plného exotických zvierat a nedotknutej prírody. Za jediné noc som prežila niekoľko náročných, no krásnych dní v krajine, ktorá mi je tak vzdialená.

*Martina Jasnická, 8. ročník
ZŠ Trenčianské Jastrabie*

Prvá láska

Na začiatku prázdnin som sa náhodou zoznámila s Majom. Naše prvé stretnutie prebehlo za veľmi zvláštnych okolností – ja som mala náladu pod psa, on nebol práve najtriezvejší. Doteraz to stretnutie považujem za nádherné – ako je možné, že osud zariadil, aby sa stretli dvaja tak neveriteľne odlišní ľudia? Ja som mala štrnásť, on devätnásť, hneď pri prvej vete sme si skočili do vlasov, neustále sme si protirečili a možno aj to nás dalo dokopy. Ako sa hovorí, protiklady sa priťahujú. Tak toto sa mi stalo! Síce musím priznať, spočiatku som tomu neprikladala žiadny význam, považovala som to za obyčajné stretnutie. Také, aké sa vyskytne bežne, ľudia sa zoznámia, povedia si, že si budú telefonovať, a tým sa všetko skončí. Presne toto som si myslela, ale ako sa ukázalo, veľmi som sa mýlila.

Majo sa začal v našej dedine objavovať čoraz častejšie. My, obyčajné decká, sme sa združili do akejsi partie a dennodenne sme chodievali spolu von, najčastejšie pred miestny hostinec. Nikdy sa však nezabudol zastaviť, aby ma pozdravil, dokonca prišiel až k našej partii a pred všetkými sa ma spýtal, či by som s ním nešla na rande. A ja hlúpa som súhlasila. Niečo v mojom vnútri, akýsi čertovský hlások mi našepkal, aby som to skúsila. Postupom času som okrem iného zistila dve závažné veci: vždy, keď som ho zazrela, tvár mi ozdobil obrovský úsmev a srdce mi tlklo ako splašené. Bola som veľmi zmätená, nechápala som, čo sa so mnou deje.

Odrazu som chodila ako bez duše. Problémy mi pripadali malicherné a takmer na všetko som sa usmievala. Samozrejme, že tieto zmeny v mojom správaní si nevšimla len moja rodina, ale aj partia a najbližší kamoši. Našťastie netušili, že srdce mi zvierá kŕč lásky. Úspešne som to tajila, zverila som sa iba mojej najlepšej kamarátke Denise, s ktorou sme po večeroch preberali záležitosti ohľadom chalanov a lásky.

S Majom sa vzťah vyvíjal skvele, priam ako v telenovele. Keď som bola s ním, nedokázala som normálne premýšľať, v jeho blízkosti som akoby zdrevenela. Cítila som úžasnú ľahkosť, problémy sa dali jednoducho vyriešiť, dokonca aj slnko svietilo akosi krajšie. Keď sme sedeli spolu na lavičke v objatí, mala som pocit, že pre mňa - za mňa by aj práve teraz, uprostred leta pokojne mohli nastať kruté zimy a mrazy aj do -60°C, pokiaľ by som bola schúlená v jeho náručí a držala jeho ruku, nič by sa mi nestalo. Prežívala som najkrajšie obdobie svojho života. Chodievali sme na prechádzky, držali sme sa za ruky, veľa sme sa rozprávali, bozkávali, spoznávali... Jednoducho, ľúbili sme sa.

Časom som sa naučila rozoznávať, keď som kráčala dolu cestou, či práve nejde na aute. Ešte spomeniem, mal auto, lebo každé ráno odchádzal ďaleko do práce, a tak bobo preňho nevyhnutné. Takže, kráčala som po ceste a ak som náhodou začula charakteristický zvuk jeho motora a k tomu hlasno pustenú technohudbu, bola som si istá, že svojou divokou jazdou ubližuje asfaltovej ceste a ja by som sa mala rýchlo odpratať z cesty buď na okraj, alebo do kanála, aby som vyviazla z prechádzky so všetkými končatinami. Ale nie, až také hrozné to nebolo.

Dalo by sa povedať, že som žila a dýchala iba pre neho, jeho prítomnosť. Slová a dotyky zo mňa urobili inú osobu, vlievali mi obrovskú energiu. Bolo to úžasné ako krásny letný sen. S bolesťou a smútkom vám ale musím povedať, že z toho sna som sa náhle prebudila...

Na ten deň sa presne pamätám. Bolo to jedenásteho augusta. V dedine sa mal na futbalovom ihrisku konať turnaj. A tak bolo jasné, že celá dedina, najmä mladí, pôjdu sa na futbal pozrieť. Chcela som ísť aj ja. Ale moje plány sa mierne naštrbili – upratovali sme celý dom. Keď sme prácu dokončili, hodiny ukazovali štvrt' na štyri. Turnaj sa začal o 13:00, a tak bolo jasné, že hlavný program som už zmeškala.

To ma však neodradilo, aby som sa vychystala ako Popoluška na bál. O štvrtej som bola pripravená vyraziť. Dokonca aj stará mama ma pochválila, ako skvele vyzerám. A to je už čo povedať!

Krásne oblečená, usmiata a dobre naladená vybrala som sa na ihrisko. V kútiku duše som čakala, že tam bude aj ON. Ale to nebola pravá príčina, prečo som na turnaj šla. Mali tam prísť moji najlepší kamaráti. Chcela som sa s nimi takpovediac vyblázniť.

Moje vyhlíadky na šťastný deň sa ale v priebehu pol hodiny rozplynuli ako dym z cigarety.

Keď som prešla zelenou bránou, za ktorou sa nachádzalo krásne upravené ihrisko, už z diaľky som zbadala, že na vrchných lavičkách tribúny sú roztrúsení chalani z našej partie. Hneď som chcela zamieriť k nim, ale v tom mi udrelo do očí niečo celkom iné. O niekoľko lavičiek dopredu sedela moja kamoška Denisa a vedľa... Uhádli ste! Môj ctiteľ sedel vedľa nej. V tom momente mi napadlo, že ma chceli prekvapiť a obsadili mi miesto. Tak som sa radostne rozbehla k nim. Na polceste ma však čosi osvietilo: pôjdem zozadu tribúny a teraz ich pre zmenu prekvapím ja. Obišla som nenápadne ihrisko, vyšla som zozadu tribúny a pomaly som kráčala k nim. Byť nenápadná nebol žiadny problém. Sedeli otočení chrbtami, sledovali zápas a debatovali. Ako som prechádzala pomedzi lavičky, chalani si ma všimli a už-už chceli vykriknúť, aby som si sadla k nim. V poslednej chvíli som im stihla naznačiť, aby boli ticho, že idem niečo vybaviť, a potom som hneď pri nich. Zostali síce ticho, ale vôbec nechápali, o čo mi vlastne ide a tak sledovali každý môj pohyb.

Medzitým som sa dostala za mnou vytipované osoby. Ešte stále si ma nevšimli. Akurát som sa chystala povedať: „Ahojte, zlatička, ako sa máte?“ V tom ma prerušila Denisa, ktorá sa zvedavo spýtala Maja: „No čo, ako to pokračuje s Miškou?“ Aj som sa im chcela prihovoriť, ale akýsi vnútorný hlas mi pošepol, aby som zostala ticho a vypočula si odpoveď. Veru, v istom zmysle som konala správne. Sediac za nimi počula som, ako odpovedá. Nemohla som nepočuť prekvapený hlas, akým to vyslovil: „Čo? Čo by malo byť s ňou? Ak narážaš na to, že som s ňou chodil, tak to nič nebolo. To som si robil srandu. Myslíš si, že by som s ňou...? Ja som sa s ňou dal dokopy, preto, aby som sa dostal k tebe. Nemám ju rád, mne si sa od začiatku páčila ty.“

V tom okamihu svet zastal. Mala som pocit, akoby sa všetko okolo mňa točilo, akoby som bola centrom začarovaného kruhu.

Potriasla som hlavou, zaklipkala očami a mala chuť vrieskať, kopať. Nechcela som pochopiť, že to, čo som práve počula, je pravda, a že to povedal ten, ktorého som neskutočne ľúbila. Ako mi to mohol spraviť? To snád' nie je možné!

Obvykle v takýchto situáciách riadne vrieskam, poprípade kmášem vlasy. Ale teraz som zostala absolútne pokojná. Hľadela som pred seba meravo. Zostalo mi zima na ruky, hoci bolo 32°C. Triasla sa mi spodná pera a oči mi zalievali slzy. Tie som si však nemohla dovoliť. Ešte raz som potriasla hlavou, vstala som, zaťala som ruky v päst' a tuho premýšľala, čo robiť. Čo teraz? Vtom mi v hlave skrsol ozaj skvelý plán. Napriek nesmiernej bolesti zablesol sa mi na tvári pocit víťazstva. Lavička za mnou bola prázdna, tak som sa na ňu postavila. Muselo to vyzeráť naozaj komicky. 153-centimetrový upravený trpaslík vyskočí si na lavičku, zatne päste, zmeravie mu tvár a tá je zároveň zastretá obrovskou bolesťou. Mám nevýhodu, že patrí k jedincom, ktorých sa pocity okamžite pretransformujú na tvár ako zrkadlo. A tak bolo na mne vidieť, ako trpím. Kamaráti na mňa nechápavo hľadeli. Mysleli, že mi zase ruplo v bedni. Ale nie! Mala som plán. Naznačila som im, aby boli ticho. Potom im to vysvetlím. Zmáhaná bolesťou, úzkosťou a strachom stála som na lavičke a čakala, čo sa bude diať ďalej.

Denise skoro oči vypadli, keď začula čo povedal. V okamihu naňho zvriskla: „Ty si už naozaj sprostý! To si ako predstavuješ toto mi povedať? Absolútne ťa netrápi, ako by sa cítila Miška, keby ťa počula? A keby si chcel vedieť, ja mám chalana! A aj keby som nemala, to nie je dôvod, aby som najlepšej kamarátke podrazila nohy. Ona je ako moja sestra. Dali by sme jedna za druhú aj ruku do ohňa. Viem, ako ťa má veľmi rada. Ona ťa ľúbi! V živote by som jej nechcela ublížiť. A už vôbec nie týmto spôsobom. Si hrozný!“

Po týchto slovách mi po ubolenej tvári prebehol záblesk úsmevu. Keď som videla, s akou vervou sa doňho pustila, aby ma obhájila, vliali sa do mňa nové sily. Vtedy mi napadlo, že žiadny chlap ma nebude takto podceňovať. Mám predsa svoju hrdosť!

Prišiel čas na moje „vrcholné predstavenie...“

Chalanov som upozornila, aby zostali ticho a na nič sa ma nepýtali.

Začala som praktizovať divoké pohyby. Mykala som hlavou, rukami, nohami. Všetkými spôsobmi som sa snažila zachytiť pozornosť Denisy. Po chvíli, keď som mala dojem, že mi odpadnú ruky aj nohy, všimla si ma. Jej oči, potom, ako ma zbadala, mali veľkosť tenisovej loptičky. Keď uvidela moju zronenú tvár, došlo jej, čo všetko som si vypočula. Naznačila som jej, aby bola ticho a povedala Majovi, nech sa postaví a otočí. Ukázala mi zdvihnuté palce a povzbudila úsmevom. Na ten som jej však nedokázala odpovedať. Bola by som sa zosypala na mieste. Ale počula som ako vraví: „Mohol by si sa, prosím, postaviť a otočiť?“ Ja som sa zatiaľ narovнала a prešľapovala na lavičke. „Načo?“ spýtal sa Majo. „Nepýtaj sa, rob, čo ti hovorím, uvidíš,“ prizvukovala mu. Neviem prečo, ale poslúchol ju. Videla som to ako v spomalenom filme. Postavil sa, otočil, zdvihol hlavu a uvidel ma. Po prvýkrát som bola vyššia ako on. Nevedela som, ako mám opísať výraz jeho tváre: ohúrený, prekvapený, potom „čo ja s tým mám...“ Chvíľu sme na seba hľadeli. Kútikom oka som zazrela Denisu, ako trpne, čo spravím, a na druhej strane kamarátov, ktorí mali ústa otvorené dokorán. Všetci čakali, čo sa stane.

Pozrel sa mi do očí a začas splietať: „Čo si vy...“ Ďalej sa, chudák chlapec, bohužiaľ nedostal. Z celej svojej lavičkovej výšky som sa zahnila a vylepila mu pravou rukou - mám na nej tri prstene – poriadne zaucho. Až to ruplo. Do úderu som vložila všetko sklamanie, bolesť, zúfalstvo... Mala som pocit, že som mu zlomila sánku a sebe prinajmenšom zápästie. Mala som ho ako v ohni. Tento incident upútal pozornosť nielen mojej partie, ale aj väčšiny ľudí, ktorí sledovali, čo bude ďalej. To som nevedela ani ja. Zbadala som, ako kamaráti na mňa civia. Denisa iba neprítomne hľadela. Necháпали, kde sa vo mne nabralo toľko sily. Majo si šúchal líce a nenávisťne na mňa zazeral. Líce začalo nadobúdať jemnú červenú farbu, a dokonca som na ňom spoznala odtlačok ruky aj s prsteňmi. Videla som, že sa chystá niečo povedať. Ale dnes som musela mať slovo JA. Nahla som sa, aby som bola na jeho úrovni. Pozrela som sa mu hlboko do očí a urobila som to, na čo doteraz nepochopím, kde som vzala odvalu. Nežne som ho pred všetkými pobozkala a medovým anjelským hláskom prehovorila: „To nič nebolo, naozaj, láska moja.“

Zoskočila som z lavičiek a hrdo som kráčala dolu tribúnou. Preč z tohto hrozného miesta. Ľudia hore boli doslova ohúrení. Tí, čo nechápali, krútili hlavami, a tí, ktorí vedeli, boli takmer v šoku.

Doteraz ma nikto z nich takúto nevidel. Za iných okolností bola by som hysterická. Ale nie. Teraz som to vybavila naozaj pre mňa netradičným spôsobom.

Keď som konečne vyšla von z ihriska, akoby zo mňa opadla ťažoba toho miesta, a uvedomila som si, čo sa to vlastne stalo. Obrazy, slová... všetko sa mi premietlo v hlave. Je koniec. Definitívny. Posadol ma obrovský smútok. Hruď mi zvieral nepríjemný kľč. Akoby som niečo strácala. Veď som aj stratila. Lásku. Srdcervúco som sa rozplakala sediac na mäkkej zelenej tráve, ktorá mi voňala letom. Moje slzy dopadali na zem.

V takomto neutešenom stave ma objala Denisa. Díva sa na mňa a v očiach sa jej zračí súcit.

Mala som pocit, že existuje človek, ktorý ma chápe a je so mnou za každých okolností. Predstavovala pre mňa záchranu. Po chvíli sme sa pobrali domov. Musela ma prakticky vliecť. Nebola som schopná premýšľať, nieto ešte kráčať. Noc na 12. augusta bola najhoršia v mojom živote. Neustále myšlienky, slová...

Z trpkkej skúsenosti spamätávala som sa dlho, na to moja duša a srdce odmietajú zabudnúť. Našťastie mám skvelých priateľov, ktorí sa usilovali urobiť svet krajším. A ja ich za to ľúbim.

Príbeh krásnej letnej lásky nedopadol dobre. Vyviazla som so zlomeným srdcom, ubolenou dušou. Ale aj po nepríjemnej udalosti som názoru, že pre lásku sa oplatí žiť.

*Michaela Soldánová, 9. ročník
ZŠ Komenského, Bánovce nad Bebravou*

Stretnutie s minulosťou

Obec Uhrovec sa nachádza v malebnej dolinke, ktorá je obkolesená zo všetkých strán horami. Tu sa nachádza rodný dom jazykovedca, politika, básnika a novinára Ľudovíta Štúra.

Víta nás na bielo natretá chalúpka s dvoma malými otvorenými okienkami, ktoré pozorne sledujú prichádzajúcich návštevníkov, teda nás. Zatváram oči a cítim, ako ma okná vťahujú do minulosti a nachádzam sa v 19. storočí.

Malé okienka obecnej školy sú otvorené dokorán a v nich trónia vysoké sýtočervené muškáty pani Štúrovej. Je počuť iba jemný bzukot usilovných včeličiek. V malej triede za dlhými drevenými lavicami sedia žiaci rôzneho veku a niečo píšu grifom na malé tabuľky. Medzi nimi sa dôstojne prechádza pán rektor Samuel Štúr. Je vyššej postavy a jeho podlhovastá tvár má prísny výzor. Keď sa chcem pozrieť bližšie, čo žiaci píšu, zaznie školský zvonček. Vyučovanie sa skončilo, žiaci potichu opúšťajú triedu a vychádzajú na dvor. Až teraz je počuť smiech, pokrikovanie a behom sa púšťajú po dvore k bránke. Medzi nimi je i desaťročný štíhly tmavovlasý chlapec pekného výzoru. Je to Ľudovít. Má oblečené krátke nohavice gaštanovej farby a bielu košeľu. Pri bránke sa rozlúči s deťmi a zatvorí ju na haspru. Na chvíľu si sadá na svoje obľúbené miesto pod starú košatú lipu. Tá mu v tento horúci deň poskytuje príjemný chládok. Dvor stíchol, len listy ševelia svoju zádumčivú pieseň a z domu k nemu dolieha tichý matkin spev. Ľudovít miluje takéto chvíle a myšlienky sa mu roja v hlave:

*Len si vetry povievajte
a listami šepotajte,
jak je milo, jak je voľno,
jak je dobre, jak pokojno!*

Zrazu zafúkal vietor, okná sa s buchotom zavreli ale moje stretnutie s minulosťou pokračuje. Nachádzam sa v prvej polovici 20. storočia.

V oknách trónia opäť muškáty. Sú vysoké a sýtočervené, ale teraz patria pani Dubčekovej. Predzáhradka je plná kvetín a lipa svojou vôňou láka usilovné včeličky. V otvorených dverách sa objaví chlapča.

Je to štíhly desaťročný chlapec a jeho svetlé vlasy nezbedne poskakujú sem – tam. Jeho meno je Alexander, ale všetci ho volajú Saša. Zametie podstienok, skontroluje malé kuriatka a húsatká a už beží hore veľkým kopcom okolo ošarpaného kaštieľa za skupinou chlapcov.

Na pasienku za dedinou sa bude konať veľký futbalový turnaj a on nechce chýbať. Stratil sa mi z dohľadu a ...

Moje stretnutie s minulosťou sa skončilo. Som opäť v 21. storočí a exkurzia začína...

*Alexandra Široká, 8. A
ZŠ J. Palu, Nemšová*

Sára Vrkočová a záchrana v poslednej chvíli

Sára Vrkočová bolo 11- ročné dievčatko, ktoré navštevovalo špeciálnu školu. Nebola v škole až taká bystrá, ale čo sa týkalo prírodopisu a bylín, bola vždy najlepšia. Asi preto, lebo bývala v dedine, ktorá mala krásnu prírodu. Tak aj Sára sa narodila so zvláštnym vzťahom k prírode.

No Sára bola celá zvláštna. Čo sa týkalo výzoru, mala čierne dlhé vlasy, opálenú pleť, a chudou, veľmi vysokou postavou pripomínala Indiánku. Aj preto sa jej deti a najmä jej sused Paľo Horečný posmievali: „Copaňa! Copaňa! Indiánska copaňa!“ Sáru to často veľmi mrzelo. A ešte viac jej bolo ľúto to, že už nemala otecka ako iné deti, ba ani súrodencov. Okrem mamky nemala žiadnych kamarátov, ktorým by sa mohla zdôveriť. Všetci si totiž mysleli, že keď navštevuje špeciálnu školu, nedá sa s ňou kamarátiť.

Raz, keď Sára ako obvykle sedela sama pri potôčku a rozmýšľala, čo ju trápi, čosi začula. Hlas nebolo najprv zreteľne počuť, ale potom si Sára uvedomila, že je to detský hlas, konkrétne plač. Nečakala a ihneď sa rozbehla za zvukom. Čím bola k cieľu bližšie, tým zreteľnejšie počula a rozoznala, že ktosi volá o pomoc.

Keď napokon dobehla, zbadala svojho suseda Paľa Horečného, ako sa jednou rukou len-len drží konára stromu a nohy mu už takmer strháva silný prúd rieky. „Pomôž mi!“, kričí zúfalo. No Sára mu nedokázala podať ruku, nedočiahla. Paľo sa držal už z posledných síl, keď tu zrazu Sáru osvietilo. Zbadala dlhú ohybnú lieskovicu pri strome. „To je ono!“, skríkla. Podala jeden koniec Paľovi, ktorý sa už ledva držal a vytiahla ho na breh. Samozrejme, Paľo sa aj namočil. To ale nebolo dôležité. Obidvaja si uťahaní ľahli na zem a Sára v ušiach zneli úplne nečakané, ale príjemné slová: „Ďakujem! Zachránila si mi život!“ Sára sa s údivom pozrela na Paľa a nemohla uveriť vlastným ušiam. Paľo, práve Paľo, ten najväčší zloduch a zákerák z celej dediny sa jej poďakoval... Sára sa zmohla už len na slovká: „Veď to nič nebolo...“

„Bol som hlúpy...“ hovorí Paľo, „...prepáč, že som sa ti posmieval. Teraz už vidím, že najlepší priateľ sa ukáže v núdzi.“ Obidve deti sa hlasno rozosmiali. Každému to niečo dalo: Paľkovi ponaučenie a Sára priateľa!

*Pavčina Pavlíková, 7. A
ZŠ Školská, Považská Bystrica*

Spomienky na základnú školu

„Každá lavica niečo skrýva, každá lavica niečo skrýva,
ukryje každú vec, náš verný spojenec.
Každá lavica niečo skrýva, každá lavica niečo skrýva,
a naše poklady, tie nikdy viacej nestratí.“

(Kamil Peteraj)

Keď dnes otvorím album so školskými fotografiami, vidím v ňom, ako čas neúprosne plynie. A tak rada by som ho znova vrátila späť. Späť za skvelými kamarátmi, s ktorými sme prežili veľa pekných chvíľ. Nebol deň, kedy by na mojej tvári nevyčarili úsmev. Mohla ho pokaziť snáď len jedna vec – písomka. Aj keď sme všetci neznášali testy preverujúce naše vedomosti, nikdy nás nepremohol hnev k učiteľom. V kútiku duše sme vedeli, že to s nami myslia len a len dobre. Hodina niekedy trvala celé veky, spoločne sme odpočítavali každú minútku a tešili sa z jednoty, ktorá zavládla medzi nami. Ale keď sme konečne začuli sladký cinkot zvonca, začal sa hurhaj a krik, naháňačkám po triede nebolo konca-kraja. Najlepšie nám bolo vtedy, keď nám teplé lúče slnka pohládzali naše líca. To boli okamihy, keď sme túžili zažiť dobrodružstvo.

Dni bežali, roky plynuli a nám postupne zostalo len pár posledných dní. Dní, na ktoré sa bude len veľmi ťažko zabúdať. Všetko to krásne sa totiž vrylo na to najdôležitejšie miesto, do môjho srdca. Všetci sme sa časom zmenili, z malých piatačikov vyrástli už takmer dospelí ľudia, ale v každom z nás ostal kúsok toho malého dieťaťa. Hoci dievčatá dospeli v krásne mladé slečny a chlapci pripomínajú skôr mladých mužov, predsa sa v nás ešte stále skrývajú tie nežné tváričky, s ktorými sa učitelia na chodbách školy stretali celých deväť rokov. Aj keď sa s nimi už nie veľmi radi ukazujeme, snažíme sa skôr prejsť na stranu Vás – dospelých.

Najkrajším zo všetkých tých rokov bol práve deviaty. Keď nastane čas rozlúčky, nikomu sa akosi nebude chcieť ísť inam. Slávnostne budeme počúvať dlho očakávaný rozlúčkový príhovor, ktorý sme si v myšliach predstavovali nejednenkrát. Dievčatá nádherné ako princezné a chlapci vyobliekaní v čiernych oblekoch...

Ešte posledný tanec na rozlúčku, posledné zbohom našim starým ošúchaným laviciam, našej nezabudnuteľnej základnej a potom už v ústrety novým skúsenostiam.

*Mária Habániková, 9. ročník
ZŠ Michala Rešetku, Horná Súča*

Takmer zabudnuté zvyky...

V Uhrovskej doline sa zachovali staré zvyky, obyčaje a obrady. Zimný cyklus zvykov v našej obci sa začínal Luciou a končil fašiangami. Na Luciu chodila mládež poobliekaná v bielom z domu do domu. Husacím krídlom ometali všetko, čo im prišlo pod ruku. Tento zvyk symbolizoval upratovanie domácností. Čas od Lucie do Vianoc bol obdobím pokoja, v ktorom sa hospodár venoval oprave poľnohospodárskeho náradia a ženy priadli konope alebo driapali perie. Deň pred Štedrým večerom sa odbavoval „obožerný“ večer. Varili sa súkané slíže – „šúlance“. Dievčatá do slížov dávali papiere s menami chlapcov a ten, ktorý sa vyvaril prvý, prezradil meno budúceho muža. Vianoce a začiatok roka mal sprevádzať dostatok a hojnosť. Pripravoval sa obradový chlieb vo forme posúchov – „pochopňov“. Tie boli plnené sušenými slivkami, hruškami, tvarohom, makom a orechmi. Piekli sa tiež vianočky. Štedrá večera pozostávala z jedál, ktoré mali svoj magický zmysel. Jedli sa oblátky, hubová polievka s kapustou i hrachová kaša. Okrem týchto jedál nesmeli na štedrovečernom stole chýbať orechy, sušené ovocie, med. Keď bolo jedlo na stole, išiel gazda do maštale s chlebíkom a oblátkou v ruke nakrímiť dobytok d'atelinou alebo senom. Keď odchádzal z maštale, urobil s cesnakom a cibuľou kríž na dverách. Ženy pozametali izbu a smeti nechali na lopatke. Gazda, príduc z maštale do izby, pozdravil a všetkým členom svojej rodiny vinšoval požehnané sviatky a začala sa samotná večera. Gazda predniesol prípitok a jedla sa oblátka s medom. Gazdiná rozhadzovala celé orechy po kútoch so slovami: „*Kútiki, kútiki, darujem vám orieški a vi mne darujte šťastie, zdravie, božské požehnanie.*“

Z každého jedla prvý začal jesť gazda a prvý hlt odložil nabok. Z rozkrájaného jablčka a z rozbitého orecha sa predpovedalo zdravie. Gazdiná zas z vianočky vyčítala zdravie.

Do nasledujúceho roka. Na koho sa pri štedrej večeri obrátil knôt zapálenej sviečky, ten mal v budúcom roku zomrieť.

Osobitnú skupinu zvykov tvorilo vyveštenie budúceho ženícha. Dievča zamietlo izbu a po večeri vynieslo smeti von. Pritom počúvalo, z ktorej strany zabrechá pes. Odkiaľ sa ozval, tam sa mala dievka vydať. Na Štedrý večer chodili dievky strechy triasť. Čo sa komu snívало v štedrovečernú noc, malo sa mu do roka splniť. Pri večeri sa dobre zamkli dvere, lebo otvorenými by mohla prísť do domu smrť.

Vianočný stromček patril medzi charakteristické obyčaje Vianoc. Ozdobovali ho slamenými retiazkami, jablčkami a papierovými stužkami. Zavesený bol na hrade nad stolom. Špeciálnym prvkom vianočných zvykov bolo koledovanie. Pravidelným koledníkom bol cigán so ženou, ktorého považovali za šťastného človeka.

Prvý vianočný sviatok bol dňom pokoja. Jedlo sa len prihrialo, čerstvé sa nevarilo. Každý mal byť doma. Dievčatá sa chodili umývať na potok a hádzali do vody mince, aby boli po celý rok zdravé. Druhý vianočný sviatok sa chodili dievky česať pod vrbu, aby mali dlhé a zdravé vlasy.

Určité oživenie nastalo na Štefana. Po období adventu sa uvarilo mäso, klobása, slanina a príbuzní sa navzájom navštevovali v dobrej vianočnej pohode.

V rozprávaní som chcela poukázať na zvyky a tradície našich predkov v určitom ročnom období – v období zimného slnovratu.

*Kristína Jamrichová, 7. ročník
ZŠ s MŠ Uhrovec*

PÍŠEM, PÍŠEŠ, PÍŠEME...

6. ročník literárnej súťaže žiakov ZŠ Trenčianskeho kraja
Zborník ocenených literárnych prác

Zodpovedná redaktorka: Mgr. Lýdia Brezová

Zostavili: Darina Ďurkechová a Mgr. Lenka Kožičová

Grafická úprava: Mgr. Peter Martinák

Vydala: Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne

Rok vydania: 2008

Počet výtlačkov: 50